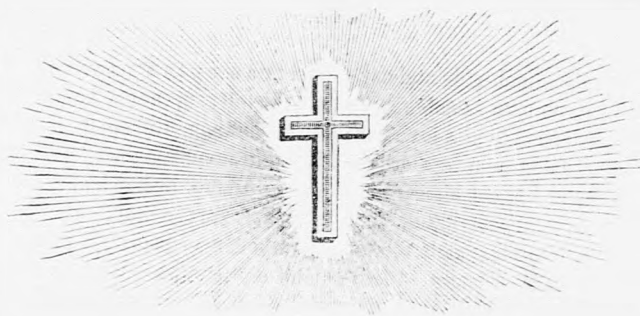


Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizetheti rá Pesten, a jó és olcsó könyvkiadó társulat ügynökénél — czukortecza 6 szám, földszint, s a szerkesztőségénél. Vidéken acs. kir. postahivataloknál.



Előfizetési díj Budapesten kihordással félévre 1 ft. pp. vidékre postán borítékban félévre 1 ft. 20 kr. p.p. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen „a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez” címezendők. (Pesten a központi papnövelében.)

KATHOLIKUS NÉPLAP.

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2, 14.

40.

Budapest, september 29. 1852.

Irlandi testvéreink!

VI.

Mielőtt megválnánk irlandi testvéreinktől, van még rólok némi mondani valónk.

Láttuk előbbi cikkünkben az irlandi vérfagyasztó nyomort, a számtalan kiaszott testü, rongyos keldusokat: míg ellenben Angliában a felhalmozott kincsek s látszó boldogság mellett alig akadt szemünk elébe egy koldus, ki alamizsnáért felve terjeszté felénk kezét. Azonban ne higyük, mintha Angliának meg nem volnának a maga szegényei. Itt sem mind arany az, a mi fénylik. Minél nagyobb a tárgy, rendszerint annál nagyobb annak árnyéka. Az igaz, hogy roppant kincsek vannak az angol tárházaiban felhalmozva, de nagy is a szegények száma, kik az egyes dus birtoknak mellett nyomorban sinlenek. „A dolgozóházak, így irnak onnan a hírlapok, tömve vannak munkára kényszerítettekkel; a bün égbekiáltó! A tőkepénzesek erszénye nő, de azon arányban nő a szegények száma is, kik ép kézzel bírnak munka nélkül, tanult fővel foglalatosság hiányában.” Ha koldusok csapatai nem vesznek körül Angliában bennünket; ez csak azt mutatja, hogy itt a szegényekről gondoskodva van; mert itt minden község tartozik saját szegényeit ellátni, mire a költség adó utján vettetik ki. S ha megfontoljuk, miként ezen adó ujabban már mintegy száz millio forintra felrug, hozzá vethetünk az angol szegények roppant számához. A mult évben 862 ezer gyámolítottatott a községek által; a gyámol nélkül hagyott szegények száma nem tudatik. —

Tartsa minden község saját szegényeit; az ép testüek kényszeritessenek munkára, a dologtehetetlenek nyerjenek ápolást: ez szent igazság, bár elismerésre s kivételre találna mindenütt; mert csak így remélhetni,

hogy az arczátlan koldusok ne kapkodják el az Isten-szegényeire szánt fillereket. De ha így van ez Angliában, miért nem állítatnak adózás utján dolgozóházak, mért nem emeltek ápoló-intézetek Irlandban is a szegények számára? Azért barátim! mert az angol saját közelében irtózik az inség kialtozásától, borzad az éhség miatt kiaszott sárga vázképek látásától, undorodik a fekélyesek, sánták, bénák, nyomorékok szemléletétől: s azért megadóztatja magát, hogy legyenek házak és intézetek, mellyekben elzárva tartassanak szemei előtt e szerencsétlen teremtmények. Egész más-ként áll ezen ügy Irlandra nézve. A világ minden miveltebb országai között egyedül Irland áll olly alacsony helyen, hogy ott a szegények ügyében semmi törvényes gondoskodás nem történik, hanem oda hagyatnak saját nyomoruknak, hogy remény és vigasztalás nélkül éhen haljanak. Ha az irlandus átköltözik Amerikába, s ott éhezik a nélkül, hogy szükségét kielégíthesse, itt ez idegen földön, bárki legyen is ő, talál egy szegényekre felügyelőt, ki kész őt legottan segíteni: de szülőföldén hasztalan fordul bárhova, Irlandban a pusztába hangzanak el az inségnek és nyomornak minden kiáltó hangjai. Igen, mert a kolduson nem segíthet; az irlandi dus földbirtokos pedig rendszerint távol lakik jószágától: Londonban mulat, vagy kényeztetéssel tölti idejét; s Irlandban legfőlebb akkor láttatik, midőn a szegény földbérlektől évi illetményeit felszedi. Miért gondoskodnék tehát ő, gondolja elég pogányul magában, az oltani szegényekről, hiszen nem zavarják azok az ő megszokott kényelmét; miért engedné magát adó alá vettetni, hiszen nem látja ő a nyomornak ezerféle képeit, nem hallja az inség kialtozását, az éhhalálók lelketrázó nyöszörgéseit.

Ha elszorul az érző kebel Irland inséges földén a nép kiáltó nyomora felett, alig ha tudunk nevet találni keblünk érzésének, ha elgondoljuk, miként e végső inségre juttatott népség Anglia részéről még

folyvást újabb meg újabb faggatásoknak s bántalmaknak tétetik ki. A maynoothi ügy van erre jelenleg ürügyül felkapva, ez fog szolgálni botránykövül a jövő parlamenti ülészek alatt is: azért talán nem lesz érdektelen némi felvilágosítást adni ezen kérdés állásáról.

Az írlandi katolikusoknak, mint már láttuk, több mint két száz esztendeig halálos büntetés alatt tiltatott meg kath. iskolát nyitni gyermekeik számára. 1793-ban azonban, midőn a francia zendülők Írlandra vetettek szemeiket, hogy az ottani szenvedőket lánczaik széttörésére buzdítsák, s a forradalom ügyének megnyerjék: az angol kormány kibékítésül egy collegiumot, vagyis nevelő-intézetet állított fel az ország költségén egyedül a katolikusok részére. Az erre szolgáló pénz évenként a parlament által ajánlatott meg. De mivel a megajánlás alkalmával csak kimérgesítettek a még be sem hegedt sebek, midőn folytonosan újabb sértegetések történtek a katolikusokon: Peel Robert kieszközlötte végre, hogy a maynoothi collegium számára, melyben romai kath. papok neveltettek, az ország által évenként bizonyos pénzösszeg fizetessék, mi többé szóba se jöjjen, e segélyezés örökös alapítvány gyanánt tekintetvén. Ennyi eredménye volt az angol nagylelkűségnek: néhány font sterlinget oda vetett azoknak, kikről milliókat elrablott; ezt tette a százados üldözések s kipusztítás fejében, hogy kibékítse a zaklatott kebleket, megnyugtassa a szenvedőket, s helyreállítsa végre a megszakadt bizodalmat. . . s ezzel kimerülnek méltányosságának minden forrásai. De azonnal megbánta ebbeli nagylelkűségét is, izgatni kezdvén az országot, hogy mit a katolikusok részére örökre megalapított, rögtön vegye vissza, hogy ne segítse azon hitet, mely szerintők hálványozó s kárhuzatos, „merit“, ugymond, „a collegium nem felelt meg az ország várakozásának.“

Távol legyen, hogy mi e vádat mentegessük: sőt valljuk meg, épen az okoz nekünk édes örömet, miszerint alaposnak, teljesen igazoltnak találjuk azt. A protestans angol status t. i. azt hitte, hogy a katolikusok pusztán hála fejében lemondandak hitök örök igazságairól, s néhány font sterlingért cserében lábok elébe vetendik keblök legszentebb meggyőződését. — Ebben elhiszszük, nem felelt meg Maynooth várakozásuknak, mert papnevelőintézetéből a sanyaru viszonyságok közt megtört ősz lelkészek helyébe a hitnek fiatal bajnokai léptek ki. bátrak megküzdeni szorongatott állásuk veszélyeivel, készek elfogadni elődjeik nyomdombán a vértanuság töviskoszoruját. E hiterős ifjabb papi nemzedék tetszett ellenségeinek korunkban „ultramontan“ névvel megtsisztelni és e nevet általános rossz hírbe hozni, mintha a buzgó pap, ki hitének ügyében a hegyeken túl Romára tekint, igaz hazafi s haladásbarát nem lehetne. A mi egy század előtt a „jezsuita“ nev volt, az most hitünk ellenségei előtt az

„ultramontan“ nevezet. Amannak hatályos ereje megkopott; új nevet kellett kitalálni. Ez jelentősége a korunkban felkapott ultramontan nevezetnek. Illy ultramontanoknak nézi az angol Maynooth hitbuzgó ifjabb nemzedékét. Ő egészen más szellemű papokat várt abból, kikkel, mint ingó nádszálakkal, könnyedén végezhet. S midőn most látja, hogy e céljától elütetett, hogy az ég áldása s Maynooth növénydekeinek kitűró munkássága mellett a kath. hit virágzásnak indult, kik keresztel kezökben, s imádságos könyvekkel honuk alatt főleg Angliában kitűnő egyéniségeket nyernek vissza a kath. egyháznak: — újra kellett kezdeni az izgatást, melynek jelszava: „egy fillért se Maynoothnak.“

* * *

Keresztény hitfeleim! hosszabban szólottam már írlandi testvéreitekről, mint eleve szándékom volt. S mégis kérlek, engedjétek meg, hogy lüggeszszek míg a mondottakhoz egy kis elmékedést. Mi eddig láttuk ugyan testvéreink szenvedéseit, valamint üldözöik vak gyűlöletét s hosszut lehellő vad dühöngéseit: de egymagában mit használ tudnunk ezeket, ha a mondottakból nem huztunk saját magunkra tanuságot, nem vontunk életünkre erkölcsi következtetéseket? Mert Isten szava hangzik hozzánk nemcsak az égdörgésekben, a fulmile csattogó dalában vagy a falombok csendes susogásában: hanem a népek történeteiben is. Egy láthatlan mindenható kéz vezérli egyes halandók sorsát ugy, mint egész népeket. S miután vannak egész nemzetek, melyeknek csak fájdalom és szenvedés jut ki itt osztályrészul, mit itéljünk: a gondviselés nagyobk cselekvésre akarja-e a szenvedések által előkészíteni az illy népet, vagy talán apáinak vétkeiért büntetve, másoknak például tüzi kinjait? — ki ismeri az örök végzet rejtélyes utait? elég, hogy vannak illy nemzetek, s közöttök már századoktól fogva kiváltképen Írland népe türi a sorsintéző égi kéz sulyos csapásait. A példa előttünk; benne Isten szavára hallgatni, belőle hasznos tanuságot venni tőlünk függ. Elmékedjél tehát a mondottak felett te is egy kevéssé szeretett hitfelelem! Én, hogy az elmékedésbeni fejtöréstől is mentselek, ime leszek gondolataidban vezetőd . . . ülj ide mellém, nézz szemeimbe, add kezeidet kezembe, s szavaimat kövesd figyelmező elmével.

Tanuságok: 1) Mérd össze állapotodat szegény írlandi testvéred szomorú sorsával. Te békében élsz: ő folytonos faggatások között tőr; a te hited védelemre talál: az övé elnyomatik, kigunyoltatik, megvettetik; te magadat s szabadnak nevezheted, vagyonedat biztosan birhatod: ő vagyónában is csonkított k, tulajdonának nem nevezhet egy talpalatnyi földet, ha csak nem azon hat lábnyi tért, hol a sirban kiszenvetett tagjai fognak nyugodni, szülői földétől elüzetik.

hogyan élhessen, idegen földre, a nagy tengeren túl menni kénytelenítették. Tudd tehát becsülni, te új polgára hazádnak — mostani javult sorsodat; élj józanul nyert szabadsággal, s tedd reá magadat érdemessé tiszta erkölcsi viseleted, példás életed, s kath. hitednek mindenekfeletti szeretete által. . . Az irlandi tür, szenved hiteért. Türtél-e már te valamit? Ha gúnyt vagy rágalmat hallottál szóratni hited ellen, ha bálványozónak neveztetted az Oltári-szentségben jelenlevő Isten-ség imádásáért, nem veretted-e le gyáván, nem szégyenkeztél-e hited miatt? Levetted-e kalapodat az utcán, ha megkondult a déli harangszó, meghajtottad-e térdedet, ha a haldoklók isteni eledelét a beteghez vitetni láttad, vetted-e magadra keresztet, s mondottál-e háladást, ha idegen vallásuakkal ültél egy asztalhoz? Oh ha ezt is szégyenletted, gyáva tagja vagy egyházadnak, árulója szent ügyének; méltatlan vagy rá, hogy csak hasonlítottassál is irlandi testvéreidhez.

2) Volt idő, s az nem régen mult el, midőn bizonyos emberek egyedüli reményüket az érkezendő angol-segítségbe helyezték. Ők tudták, mit ohajtanak; de a hitének ügyét szíven viselő katolikus elfordult még a gondolatától is, hogy Irland nyomorgatóival jöjjen érintkezésbe. Mit is várhattunk volna mi azoktól, kik a szabadság nevében a szeretet hangjait hozták volna ugyan ajkaikon, de lánczot ránk kezeikben, gyűlöletet irántunk szíveikben. A vak gyűlölet sokkal inkább beelte már magát az angol szívébe, hogysem azt akár a keresztény hit szeretetet lehellő szelleme, akár a világ általános rosztaló itélete, vagy bármi viszonti méltánylat és szívesség kitüntetése a katolikusok iránt kiengesztelhetné. E tekintetben ellentétül álljon itt egy pár példa napjaink történeteiből. 1849/50-ik évben a kath. Ausztriában Magyarhon prot. főpapjait a teljhatalmu császári kat. kormányzó püspököknek czimezi, mi az előtt tudunkra soha nem történt: mi alatt az angol roppant pénzbüntetést szab azon kath. főpapra, ki saját püspöki hivatalának czimét kimondani merészli. 1851-ik évben az osztrák birodalom kath. császára birodalmának egész területén teljes vallásszabadságot hirdet a prot. hitfeleknek: míg viszonzásul Anglia kormányja milyen rendeleteket bocsát ki a katolikusok ellen, nem szükség ujra fölemlitenünk. . . Az összehasonlításból eredő különbséget vizsgálj meg tenmagad szeretett hitfelem! én csak a történeteket mondtam el szárazon.

3) Ha gyarlóságodnak engedvén, irlandi testvéreid ügyében csupán szenvedélyeidhez fordulsz, valljon nem így fog-e válaszolni kérdéssedre: „angol gyűlöli s üldözi a katolikusokat, mit az türni kéntelen; mert az ottani népségnek csak egy harmadát tevéen, ő a gyengébb fél: az osztrák birodalomban 36 millió nép között csak három millió protestans találatik, itt mi vagyunk erősebbek, tehát fizessük vissza a bántal-

makat.“ Midőn így szólal fel benned a szenvedély, te annak hangjai előtt zárd be egyiránt füleidet és szívedet. Rosztaló rosztaló csak pogány szokott visszafizetni. A boszuállás csak nemtelen szívek tulajdona. Te keresztény vagy; a te hitedet áldásul adta az ég az egész emberiségnek, nem átokul; te Krisztus követője vagy, kit egyedül a szeretet illet kifogás nélkül minden ember iránt. Hiszen az egész emberi nemért vérezett a te Megváltód; az ő haldokló ajkai az egész világ felett mondák el az áldó igéket; s nem ő tanított-e téged így imádkozni: „bocsásd meg a mi vétkeinket; miképen mi is megbocsátunk azoknak, kik ellenünk vétettek?“ avvagy el tudnád feledni, hogy miként Isten jók s rosztaló felett egyenlően kelti föl napját, miként a csillagok ezrei egyformán sugárzanak, a föld egyenlően zöldel és terem jámborok és gonosztevők körül, hogy miként az isteni gondviselés egy meszeterjedő faként az egész emberi nem felett jótételeg terjeszti ki ágait, melly alatt pihenve töle vesszük mindnyájan az öröm hamar fonyadó virágait, töle a jölet édes gyümölcsseit: ugy földi rendeltetésünk nekünk is áldást terjeszteni mindenfelé, jót tenni mindenkivel, bárát legyen az vagy ellenség, szeretettel közeledett bár felénk, vagy a gyűlölet sebző gyilokjával. Így cselekszik a keresztény, így cselekedni kötelessége a katolikusnak. Zárd ki tehát szívedből a gyűlölet és boszuállás minden indulatját. Ki testvéreidet követel sujtja, nyujts neki tápláló kenyéret. Így fog szolgálni a te szeretetteljes viseleted nyílt bizonyítékául kath. hited isteniségének.

4) Gondolkoztál-e már felette, mit jelent hitünknek a „szentek egységéről“ szóló ágazata? Lásd, mi kor. katolikusok nem szakaszkozunk el egymástól ridegen, hanem egy családot képezünk, mellyben mindnyájan testvérek vagyunk. A láncz, melly e családot összeköti: a szeretet; közös kincsünk: az imádság. A lélek, melly a tisztulás helyén várja szabadulásának boldog óráját, a beteg, ki ágyához szegve kinlódik, az árva, a szenvedő, az üldözött egyiránt vigasztalódva tekint e közös kincsre: mert tudja, hogy katolikus testvéreinek millioi emelik fel naponkint az ég felé kezeiket az irgalom Istenéhez, hogy imádkozzanak érettök. És te meg tudnál feledkezni irlandi szenvedő kath. testvéreidről? Ime ők töled távol vannak, éhségöket kenyérrel nem enyhítheted, meztelenségeket ruháival nem födözheted: nyujts tehát nekik segélyt ajtatos imádságodban. A buzgó fohász felhat Istenhez a távolból is; ki mint egykor a tenger hullámainak csupán egy intéssel nyugalmat parancsolt; ha bizodalommal kiáltjuk hozzá: „Uram mentsd meg irlandi kath. népedet, mert nálad nélkül elvesz.“ lecsendesítheti a gyűlölet, boszu és szenvedély hullámain mostan is: vigasztalást hozva a szenvedőknek, enyhületet a fájdalom terhe alatt roskado-

zónak. Alig mult néhány éve, midőn Franciaország püspökei közös ajtatosságra szólíták fel a francia népet, miszerint imádkozzanak az angol nemzet megtéréseért. A közös fohász kihallgattatást nyert. Angliában egymást érik a nevezetes megtérések; s ki tudja, ha nem közel-e már az idő, mit a nagy O'Connell jós lelke látott, mikor a hírneves Westmünsteri apátságban nagy mise fog énekelteni? és te kétségeskedhetnél, hogy buzgó imádságaid foganatlanul enyésznek el?

Első keresztény eleink 300 esztendeig vitták harczát a legvéresebb üldöztetésnek: míg végre feltűnt Constantinnak a kereszt, mint jele a Krisztushit elérkezett földi megdicsőítésének; 300 éve annak is, mióta Irland kath. népe szenvedti a legvéresebb üldöztetést, várva a béke napjainak felderültét. Ő az utóbbi századok valóságos mártírnépe. A kereszténység hajnalán a mártírok elhullott véresepei szolgáltak magvaul a ker. űs hit terjedésének a pogányok között, midőn a vértanuk vérével ténit meg Isten a hőhérokat: most az üldözött irlandi könnyei-, veriteke- és szenvedéséből magzik fel a kath. hitnek messzeterjedő fája, hogy a világ mind az őt részét árnyéka alá fogja. Csudáld ebben is ker. hitfelem! Istennek valóban különös utait. Lásd, míg az angol elfojtani törekszik a kath. hitet: épen e törekvésével tesz legnagyobb szolgálatot annak megdicsőítésére; mert az üldözött irlandi vískójából Isten szabad ege alá kilökelve, midőn hazáját elhagyni kényszerül, magával viszi a földteke mind az őt részébe kath. hitét, mely neki annyival hecsesebb, minél többet szenvedett érette. Így lön Irland veteményes kertévé hitünknek. Ugy látszik, Isten az irlandi nép kezébe adta a hit szövétnékét, hogy elvigye magával a világ távol részeire, s a religio világgosságát terjeszse ott azok közt, kik a pogány tudatlanság halálárnyékában ülnek. Csak a mult tíz év alatt másfél millió ilyen apostola hitünknek hagyta oda Irland partjait.

Imádkozzál érettök szeretett hitfelem! hogy siker és áldás kövesse őket hosszú utaikban.

Mester István.

Nyugoti tong-kingi missio.

Főtisztelendő Retord, acanhai püspök és nyugoti tong-kingi apostoli helyettes levele Langlois és Charrier urakhoz, a párisi külföldi missiók növedjébe.

Nyugoti Tong-King, május 25-én 1851. Uraim, szeretett Tisztársak! Utolsó levelemben missiónk mult évi állapotáról tudósítam önöket; e jelen a január hó óta történtek hü közlését foglalja magában. Visszatértemkor apostoli utamból, melyet Neron urral Kien-Son-ban tettem, nehéz betegségbe esém, mely oly elgyengült állapotba helyezett, hogy abból fel nem ujlhattam, s ez is okul szolgált arra, hogy elhatározzam

magam levegő-változtatás kedvéért Ke-Non-ba menni, ott egyszersmind tisztelt segédársammal baráti látogatást teendő.

A nyugalom, melyet Ke-Non-ban élveztem, az Amat urali együttlét, kerti sétányaink, a szép hegyek, és különösen azon foglalkozásom, melyet némmely papokká szentelendők lelki gyakorlatai szereztek, igen üdvösen hatottak testi és lelki állapotomra, s január végén ismét oly erő és erélyt éreztem magamban, mint egy husz éves ifju. Január 26-án nyolcz belföldinek adtam fal a hajnyiretet, más kilencznek a négy kisebb rendet, hatot aldiakonusokká szenteltem föl, négyet diakonus- és hármát áldozárokka. Illy nagy számmal még eddig papokat sohasem szenteltem föl. Az egészből legörvendeztetőbb az, hogy mindezen uj leviták előttem mint igen jeles egyének tűnnek fel, és reményem, hogy néhány hét alatt derek áldozárokka válnak. Már vettünk föl uj hittanulókat, és ez évben is fogunk néhányat fölvenni, úgy hogy Jeantet püspök nagy növedje még nem volt oly telve, és atalán a belföldi papság képzési ügye nem volt még oly virágzó állapotban, mint épen most. A mi kisserü növedéinkben is tokelyes tevékenység van, személyek mindig teljes számmal vannak, s a mult évben kolerában elhalt növedékek helyett már ujakat vettünk föl. Mindezen növedékek a lelkiekbeni vezérlésre van saját kápolnájok, tanáraik és belföldi lelkeszeik.

Februárhó kezdetén Amat ur kíséretében ismét Ke-Vin-h-be jöttem, az én tulajdonképeni helyemre. Amat ur, miután nálunk Neron és Bonnard urak társaságában néhány napot töltött és egyszersmind megtudá, hogy azon rablók, kik Lafou tájékat nyugtalanták, elszéledtek, ismét Chinaba, saját missiójához vette utját. Ő bizonyára maga fogja önöknek megírni tongkingi missióknál tett utazásai okát és körülményeit, a miért is ezekről többet írni fölöslegesnek tartom.

Ezután egy hosszú pásztori levelet készíték, melyben tízennégy napi jubilaumot hirdettem, melyet ő szentsége a pápa mult évben engedményezett. Minthogy pedig, az egész missiót általán véve, kevesen vehettek volna részt a búcsuban, ha az mindenütt ugyanazon időben kezdetett volna meg, azért annak megkezdését minden keresztény községben egymás után következő időre rendeltem, és egyszersmind minden térítőnek engedelmet adtam, sőt mindegyiket felhíttam, hogy egymást kölcsönösen segítsék, s ekként minden anyaegyházban a tízennégy napi szent búcsúra meghatározott napokon öt, hét pap volt jelen prédikálni és gyóntatni. Már bevégeztettek a búcsúajtatosságok, négy vagy öt egyházat kivéve, melyekben most kezdődnek. Husvétig mindenütt be fognak végezteni.

Nem képzelhetik önök, milly üdvös hatással volt

ezen b
volum
és min
bileum
ur, se
tak me
ezután
eddig
hőségé
Milly s
székhez
napig v
kell to
hálójáb
surgetn
éjjel, s
Le gra
és illy

Je
anyaeg
csodálk
e kegye
dottak,
egész h
gal jár
sietve j
Örök há
mellyek
az irlan

Ez
önök kö
itt már
két val
csalódás
sem csö

Elő
deleteke
minket n
sítésében
Pellet
különös
házfönök
bao he
örökösén
megszök
és magán
ja nem s
és a kirá
télytársán
elő. E vé
a kereszt
zalmas er
donkeresz
nister-tar

ezen búcsú a hivek lelkére nézve. Ké-Vinh-ben tizen voltunk gyóntatók — hét belföldi, és három európai — és mindemellett még több is szükséges volna. „A jubileum itt csodálatos hatást szült“, írja nekem Titaud ur, „e tizennégy nap alatt csak nekem 1200-an gyóntak meg.“ — „Megvallom kegyelmes püspök, így ir ezután nem sokára Castex ur, megvallom, hogy még eddig nem ismertem a jubileum hatalmát és kegyelem-bőségét, sőt erről eddig helyes képzeletem sem volt. Milly sokaság, milly tölődés közt lehetett a gyóntató-székhez közeledni, s milly türelemmel kellett négy, öt napig várakozni míg meggyónni lehetett. Nekünk nem kell többé a bünösöket keresni, hogy őket szent Péter halójába fogjuk; ők azok magok, kik előnkbe sietnek, sürgetnek és kényszerítnek bennünket, úgy hogy sem éjjel, sem nappal nem szabadulhatunk tőlök.“ — Legrand és Charbonier urak is illy értelemben és illy lelkesedéssel tudósítottak.

Jeantet püspök írta, hogy a kerületét képző öt anyaegyházban 13.253-an nyertek búcsút. Mindenki csodálkozik az údvösség azon gyümölcsein, melyeket e kegyelmi idő létrehozott. Hitelhagyottak, megátalkodottak, kik ezelőtt semmi istésre sem halgattak, most egész határozottsággal tértek meg és egész buzgósággal járultak a szent gyónáshoz; sőt több pogányok is sietve jöttek a keresztény religióban oktatást venni. Örök hála Jézusnak és Máriának azon kegyelmekért, melyeket e missiónak adott. Áldassék és dicsőítsék az irgalmasság atyja most és mindörökké!

Ezen előrebocsátottakból bizonyára azt fogják önök következtetni, hogy a keresztények üldözése itt már megszűnt, s hogy mi az oly régen óhajtott békét valahára teljes mértékben élvezzük; azonban ez csalódás lenne. Az üldözés mindaddig legkevésbé sem csökkent, sőt inkább növekedik.

Először több alsóbb rendű mandarinok különös rendeleteket bocsátott ki a religio ellen, melyek azonban minket nem igen rettentettek meg, és hivatalunk teljesítésében is nem sokat akadályoztattak; mindazáltal Pelletin püspök urnak február 23-an kelt levele különös aggodalmakat gerjesztett bennünk. Ez egyházfőnök így írt hozzánk: „A király batyja Hoang-bao herczeg, ki magát az annamiti trón törvényes örökösének tartja, s ki már egy ízben kísérletet tön megszökni, hogy, Isten tudja hol, segítséget keressen és magának a koronát elfoglalja, de mivel ekkor czélja nem sikerült, most másodszor valóban megszökött, és a király a keresztényekre gyanakodik, mintha vételetársának ezen megszökését ők mozdították volna elő. E véleményében némely éltés mandarinok is, mint a keresztény religio ellenségei, és neki különben bizalmas emberei, annyira megerősíték őt, hogy az újdonkereszteltek ellen igen felbőszült, s ezért több minis-ter-tanácsot is tartatott, hol azon czélját, miszerint

a keresztény religiót egész birodalmából kiirtja, most már inkább nyilvánossá tette, mint ezelőtt. Már tudakozódott a keresztények száma, gyűlései és papjai felől; biztosokat vagy inkább kémeket is küldött szét az egész országba, hogy a hittérítők rejthelyeit kitudják, s őket kézre kerítsék; e mellett bizonyára még titkos és kemény parancsokat is bocsátott a tartományok kormányzóihoz a keresztény religio és annak követői ellen. Pelletin püspök egy rendelet másolatát is megküldé nekünk, melyet a főváros nagy mandarinja a király tudtával s illetőleg parancsára a phu-xuani tartományba küldött, s melly így hangzik:

Thua-Thien (Hué) város.

Megújítása a Jézus religiójára vonatkozó tilalomnak.

„Jézus religiója már régóta komolyan és a legvilágosabban megtiltatott, s mégis úgy tapasztaljuk, hogy e tilalomnak a nép közül sokan csak külsőleg engedelmessé válnak, minthogy az említett rosz tant megszokva, azzal, hogy millyen, többé nem gondolnak, s általában el nem hagyják. E mellett, mi legfőbb bűn, ők egy királyi herceget elcsábítani ügyekeztek. A kerületek hivatalnokai és a községek eljárói, a törvény parancsainak ellenére bátorkodtak ezeket tűrni, és kevéssé fáradoztak azon, hogy őket a törvényszékeknek feladják. A huyeni mandarinok e dolgot mint egészen közönyöset tekintették, s azért vele mit sem gondoltak; a királyi udvar előtt szóltak ugyan illyen visszaélésekről, de a nélkül, hogy azokat nyomozták vagy kiirtották volna. Illyen viselet által egy mandarin állása valljon nem szennyeztetik-e be? Ezért mostantól fogva minden hivatalnok összes erejét oda fordítsa, hogy a hatósága alatt álló helységekben éjjel és nappal szoros nyomozásokat és szigorú vizsgálatokat tartson, s azon esetben, ha Jézus ezen religiójának követőjére találja, azt azonnal elfogassa, s a törvényszékeknek büntetés végett átadja. Az, ki e religióból való popt ad vagy elfog, nagy jutalmat fog kapni; de a mint tapasztaljuk, az ezzel megbízott egyének illy fontos ügyben igen hanyagok, ezért nem csak a kerületi főhivatalnokok, és helységi előjárók fognak keményen megfenyíttetni, de a huyei mandarinokra is nyilvános büntetés vár.“

E rendelethől és Pelletin püspök ur leveléből, melynek elébb rövid kivonatát adtam, láthatják önök, hogy a király és mandarinjai azon véleményben vannak, mintha Hoang-bao herceget a keresztények szoktették volna el. Ez ugyan nagy tévedés, vagy inkább nyomorult rágalmazás, de mégis jó ürügyül szolgál arra, hogy ellenünk iszonyatos üldözést támaszszanak, vagy inkább, hogy azt tovább folytassák, és egyszersmind alkalmat nyújt arra, hogy a király jóa-

karatát megváltoztassa, ki irántunk még eddig békésen viselte magát.

Azonban sem Pelletin püspök ur levele, sem a főváros mandarinjának rendelete nálunk valami nagy meglepetést nem okozott volna, ha csak Schaffler ur elfogatása egyszerre félelembe nem ejt bennünket. Mártius első napja volt, midőn e szomorú eset történt. Erről csak a következőkben írok, mivel erre még egyszer visszatérek. Ekkor különféle aggodalmakat támasztó hírek szárnyaltak. Beszéltek egy új, a nagy mandarinokhoz küldött rendeletről, s az egész tartományban elszéledt kémekről, kiknek kötelességök a hittérítőket és bensülött papokat felkutatni s a t. és valóban minden irányban voltak kémek észrevehetőek, a mint közülök hárman Ké-Vinh-ben több napot töltöttek is, de mi igen jól tudtuk időzésök okát, mit azon szin alatt tettek, hogy ők inkább a lázadók mozgalmaira ügyelnek fel, minthogy utánunk leselkedjenek. A király által a religio ellen titkosan kiadott és rendkívül szigorú rendeletre nevezve, minthogy róla sokat beszéltek, ügykeztem megtudni, hogy tulajdonképen mi igaz benne, és fáradozásaim sikeresek valának. Ugyanis a múlt hónapban az igazságügyi nagy mandarin irodájában némely keresztények e rettentő rendelet egy másolatához jutottak, melynek szabad, de még is értelem szerinti hű fordítását itt küldöm.

Tu-Duc 4-ik évében, a 2-ik hold 28-dik napján (márt. 30.)

Királyi rendelet.

Jézus tana az európaiaktól ide szivárog; ez tiltja az elődök s a lelkek tiszteletét. Hogy az emberek szívét megcsalja s követőit lebilincselje, a mennyről és szent vizről beszél. Hirdetői, jól tudva, hogy az aladalom törvényei illy tant meg nem szenvedhetnek, uroknak Jézusnak szenvedéseit ábrázolják a nép előtt, hogy ezzel a tudatlanokat elámítsák, s miszerint a halállal félelem nélkül dacoljanak. Mily szomorú esaladás, mily különös vakítás! Minh-Menh uralkodása alatt e vallás több rendeletek által tiltatott, és a hány-szor valamely keresztény vonakodott Krisztus tanát megtagadni, minden halasztás és kegyelem nélkül a legszigorubbán büntetett. Thieu-Tri idejében is több parancs adatott ki, hogy ezen tan üldöztetése megújittassék, és, kivéve az öregeket és betegeteket, minden makacs keresztény kímélet nélkül büntetett. Így működtek a mi szent elődeink teljes buzgalommal, szigorúság- és kitünő bölcseséggel, hogy ezen rosztat gyökerestől kiirtsák, s szertartásaink hű megtartása, a zene művelése és alkalmas ruházati rend által a műveltség magas fokára jutottak. Az alap, mellyen religiónk nyugszik: a jogosság, s ez megszűnik, ha azon emberek tana a műveletlenek szívébe és erkölcsébe

hat, mert ha a szív megvesztegetett, akkor minden jobbulás oda van; a religio jogossága el van homályosítva, s ezért a jövő századok erkölcsiségére nézve a legnagyobb jó tettek egyike, e roszt szokásokat eltávolítani, s a sötétséget eloszlatni. Mi Tu-Duc híven a kezdettől fogva tisztelt rendszerhez, mellyet mindenkor, minden tetteinkben, minden birói ítéleteinkben, minden parancsainkban szem előtt tartunk, melly nekünk mindenkor annak nyomozásában mi illő, s annak szorgalmas keresésében, mi alkalmas, kellő tájékozásul szolgál, tehát e rendszerhez híven, megbíztuk ministeriumunkat, hogy titkos tanácsunkhoz beadott egy kérelemre nevezve, melly a Krisztus religiója eltörlesztésének szükséges voltát foglalja magában, készitene javaslatot. E javaslat ministeriumunknak azon szándékát foglalja magában, hogy az európai papok a igaz religio dicsőségére a tenger vagy folyók mélyébe vettessenek, s az annamiti papok, mint ezek tanítványai, ha a keresztet lábaikkal nem tapodják, derékon ketté vágassanak, hogy a törvény szigorúságát mindenki elismerje.

Midőn e javaslatot megfontoltuk, rendesnek találtuk, és ezért minden mandarinnak parancsot adtunk, hogy azt végrehajtsák, jöllehet titkon, s a nélkül hogy nyilvánítsák.

Ha tehát valaki, legyen az bárki, egy európai papot följelent vagy a mandarinnak kézbesít, ki országunkba tolvaj módra belopódzott, hogy a tartományokon áthuzódjék, s a népet megcsalja és elámítsa, az mindenek előtt nyolcz ezüst taelt fog jutalmul kapni, s e mellett még annak felejóságát, ki a bűnösnek szállást adott; a jóság másik fele az ügyvédet illeti. Az örgazdák, nagyok vagy kicsinyek, s bár hosszú vagy rövid ideig rejtették is el az európai, szinte derékon ketté vágassanak, s vízbe vettessenek, csak a gyermekek, kik megért korra még nem jutottak, küldethetnek messze számkivetésbe. Azok, kik mint tavollevők a pap rejthelyéről semmit sem tudnak, e törvény alól fölmentetnek. — Illyen tartalma azon híres titkos rendelet. (Folyt. köv.)

Katholikus hitélet.

C.

Gyer k. Szent-Mihályhoz 20. Mi a keresztény embernek legfőbb öröme? Mindenesetre az, ha látja miként terjed a szent kereszt hatalma, s miként léptetetik a szeretet nagy parancsolatja naponként jobban és jobban életbe. Illy örömet érzek én, midőn az országszerte felkarolt szent „gyermekség-társulat” új tagjaként mutathatom fel Hont megyében fekvő Gyer k helység anyaegyház- és Horváthi s Tompa főkegyházak kisdéit. Az első áldozatmenet f. h. 19-én Oltári-szentség kitétele, s a szent gyermekség-társulat számára készült ének elzengése mellett tartatott meg. Ki írhatná le az

örömet, mely mindnyájok arczáról lesugárzott, midőn képecskéjüket kezökbe kapák?)

Az ez alkalommal a szeretet oltárára letett 1 frt és 2 kr. p. pénzt illető helyére küldendi ez egyháznak gondos pástora, kit továbbra is éltesen az egék Ura! †.

CI.

Nagy-Körös, sept. 19. Nagy örömmel lépünk mi körösiek most az Isten házába, miután a templom szöszéke, s a főoltár tabernakuluma nt. Ehn Bernát plebános ur szívessége által ujonan festve és aranyozva van. Köszönet neki a hívek nevében! Örömmel jelentjük továbbá, hogy e napokban ismét 2 eltévedt juhoska óhajtott a katholika egyház kebelébe térni, kik is mult vasárnap e hívek épülésére a hitvallást ünnepélyesen letették. L. T.

CH.

Szeged, sept. 20. Elfelejthetlen népünk előtt a legközelebb lefolyt nyolezad, melyben kegyes főpásztorunk, Csajághy Sándor esanádi püspök ő méltósága, a bérmlás szentségét itten feladni kegyeskedett. Sietett is Szegednek lelkes és vallásos népe mélt. főpásztorát hódolat- és tiszteletteljesen fogadni.

Illy buzgó és vallásos hívei közt jelent meg már sept. 11-én estve mélt. főpásztorunk, sietve őket a bérmlás szentségében részesíteni, mit ezek amál nagyobb áhitattal vettek, minél inkább érzék e sokáig nélkülözött kegyes szükségességét. Tíz éve mult már tudnillik, hogy itt a bérmlás szentsége kiszolgáltatót, minek következtében majd tíz ezerre ment a bérmlándók száma, kiket ő méltósága a négy szegedi plebánia-templomban, s az e kerülethez tartozó kis teleken egy hét alatt a Szentlélek ajándékival megvizsgáltatni, s a katholika egyedül üdvözítő áldásdus hitben megerősíteni kegyeskedett.

Méltóságos főpásztorunk egyéb áldásos léptei közt, melyeket ez apostoli foglalkozásával összekapcsolni kegyeskedett, legkitünőbb volt szombaton délután a megyei rabok látogatása, kiket nem csak a bérmlás szentségével ellátni, hanem megható rövid atyai szónoklattal a bűn és setétség országából az igazság ösvényére visszaterelni, sőt lelki hasznokra szolgáló czélszerű könyvekről is rendelkezni kegyeskedett.

Igy örvendeztünk az Urban, így mutattattuk be a Mindenhatónak az itteni sz. Rozáliáról nevezett kápolnában mélt. főpásztorunk egészségeért engesztelő áldozatot, így forrt még tartósabbá azon gyengéd fiú érzelmek köteléke, melyekkel üdvünket s szebb jövőnket mélt. főpásztorunk becses éltével összekötjük, miért is mindenkor az egék Urához tiszta szívből fohászunk. †.

CHH.

Nagy-Várad-Olaszi, sept. 20. A bérmlás szentségének kiszolgáltatója, a hívő keresztény nép kisdedei ezreinek a kath. hitben a Szentlélek szent malasztja általi megerősítése, szilárdítása: az áldásos püspöki hivatal legszebb, legterhesebb kötelességeinek egyike. Ebbeli szent kötelességének megfelelőleg megyénk szeretetisztelet főpásztorá, nagyméltóságú Szaniszló Ferencz püspök ur, f. évi augusztus 13-án megkezdé apostoli körutját, melyet egyházi megyéje őt, u. m. sárréti-, endrődi-, gyulai-, körösvölgyi- és várad-olaszi kerületben ez évben megtenni szándékozott, s melyet f. hó 19-én szerencsésen be is végezett. Főpásztorunk utja mig egy

részről a jótétemények és áldások valóságos kutforrásává lön; más részről az őszinte tisztelet határt nem ismerő ragaszkodás- és szeretetnek, [mellyel személye iránt nem csak hívei, hanem minden vallás-, rang- és rendbeliek minden különbség nélkül viseltetnek, nagyszerű kimutatója volt. Mintegy hat ezerre megy számuk azoknak, kiket a megváltó Jézus üdvhozó hitánának bajnokivá felavatott, buzdítva őket majd mindenhol a hit- és erkölcsösségben állhatatos megmaradásra, és minden üldözéseknek a Jézus nevéért béketűrőleges elviselésre. Határtalan buzgalma meg nem elégedett azzal, hogy a hit-cikkeket és keresztény kötelességeinket a hit melegéről áradzó érzével adá elő a templomban, hanem az iskolákban is, hol a kisdedek között magát s állása magasságát mintegy elfeledni látszott, egészen hozzájuk tévén magát hasonlónvá, velők beszélgetvén, társalogván, s fogalmukhoz alkalmazott kérdéseket majd ezen, majd más tantárgyból tévén, igen itt az iskolákban is, hova a családtag- és anyák is behivatá, lelkes szavakban rajzoló a hit- és erkölcsiség, a tudomány és művelődés s az iskola szorgalmas látogatásának szükségét; lelkekre kötö a szülőknek, hogy gyermekeiket az isteni félelem-és jámborságban, főleg pedig jó példaadásuk által neveljék; a gyermekeknek, hogy szülők iránt, kik testi és lelki boldogságuk előmozdításán fáradoznak, engedelmesek, szófogadók legyenek; a tanítóknak pedig, hogy tisztelettel ernyedetlen szorgalommal teljesítsék, sürgetvén különösen azt: hogy a kezökre bizott gyermekeket az imádság-és olvasó elmondásában, az egyházi énekek- és szertartásokban folytonosan gyakorolják; e végből ima-, ének-és olvasó-könyveket, katekizmusokat, bibliai történetet, az anyaszentegyház szertartásai magyarázatát, s más egyéb hasznos könyveket, olvasókat, képeket osztatott ki a gyermekek között. A templomokban pedig itt egy orgonát, másutt egyházi diszruhákat, amott ismét iskolát, vagy más szükségeket és hiányokat volt kegyes pótolni és saját költségével fedezni. Itt elerőtlenedet öregeket és özvegyeket vigasztalván, amott ismét a szülöktől elmaradt árva gyermekeknek ösztöndíjakat osztogatván. És ennyi jó tettéért, ennyi kegyesség- és vigasztalásért mit tehetünk mi jobbat, mint ha azon kívánatát, melyet mindenütt de főleg a kisdedek előtt egészen elérzékenyülve nyilvánított, teljesíteni fogjuk? t. i. ha imádkozunk érte? Oh igen, mi lelkünk lelkéből imádkozunk, s imádkozni fogunk mindenkor legjobb atyánkért, eskérni fogjuk Istent, hogy adjon neki erőt, adjon változatlan egészséget, hogy mindazon jó szándokot, akaratot és eszmét, mit jó szívében rejt, a fejedelem, haza és egyház. papjai, hívei és az emberiség javára megtestesíthesse!!! †.

CIV.

Vanyola, september 10-kén. Alig fejezé be szeretve tisztelt főpásztorunk, mélt. Raouder János, veszprémi püspök ur az általa rendezett és nyolez napig tartott nagyszerű népmisziót Kisdődön, hová az egész környékből ezereknél zarándokolt díszes körmenetekben a kath. hívek ifja és örege, részt veendő az örök élet ígéinek hallgatásában s töredelmességre indítatván, lelköket megerősíték az örök élet eledével, melyet ő méltósága maga csak egy napon is ezernél többnek tördelt: már aug. 29-kén, mint ő mlga eleve tudósítani kegyeskedett különkülön a pápai kerületi lelkipásztorokat, megjelent a kegyes főpásztor főtisztelendő Márkl Ignác apát és veszprémi kanonok ur kíséretében először is Já-

kon. hol közel 900-at; Német-Tevelen. hol 450-et; Ugodban. hol 1150-et; Csoron. hol 800-at; Vanyolán. hol ő mlga előbb lankadatlan buzgósággal felszentelvén a vanyolai plebánia visszaállítása százados ünnepének emlékeztetére a vanyolai kath. hívek buzgósága által a templom előtt felállított díszes új kökeresztet. 480-at; Vaszáron 900-at; Marezaltheön 650-et; Pápán 1700-at; Nyáradon 700-at; Salamonban 300-at; Kovasztban 800-at és Gannán 800-at erősített meg ő mlga a Szentlélek malasztjaiban a Bérmlás szentségének kiszolgáltatása által. Mindenütt ő mlga maga mutatá be a szeplőtelen szent mise áldozatot, mindenütt. hol magyar. hol német nyelven figyelmeztetvén és oktatóván a híveket a szentlélektől nyert hét ajándékra „s hogy most már mint Krisztusnak felkent új bajnoki híven megőrizték a kegyelmeket, melyeket a Bérmlás szentsége által nyertek, állhatatosak maradván a hitben. s hogy annak szent törvényei szerint éljenek.“ Különösen e szent czél könnyebb kieszközölhetése végett főpásztori emlékül nyomtatott imádságot osztott ki püspök ő mlga az új megbérmlátnak.

Megható volt még továbbá püspök ő mlgának azon atyai gondoskodása és leereszkedése, mellynél fogva a szentegyházban végzett szent foglalatossága után mindenütt a plebánia-házba maga eleibe rendelvén külön az anyákat s külön az atyákat, kikhez különös atyai szózatot intézni kegyeskedett. Továbbá meglátogatván mindenütt az iskolákat is, csak újabb jelét adta ő mlga atyai szeretetének kised nyája iránt, melyet mindenütt a legnyájasabb atyai leereszkedéssel ő mlga jobbadán maga kikérdezett, megajándékozván mindnyájukat számos s drága képekkel, imádságos és más hasznos könyvekkel.

S miután ő mlga mindenütt a legnagyobb lelkességgel és ünnepélyességgel s igaz őszinte fiúi hódolattal fogadtatott legyen, mind a hívek, mind a vidékből összesereglett egyháziak, mind a világi hatóság, mind különösen az illető kegyurak vagy személyesen vagy képviselőik által, nevezetesen Vanyolán a legkegyesebben kinevezett mélt. Szenczy Ferencz, szombathelyi püspök ur által: mi is kérjük mindnyájan az egek Urát, hogy áldja meg a mi kegyes atyánkat, fáradhatlan apostoli buzgalma főpásztorunkat életé minden utjain.

Mittermayer Ignác,
vanyolai plebános.

Hazai tudósítások.

Kolozsvár, sept. 22. Erdélyi coadjutor. Haynald Lajos ő méltósága f. hó elsőjén, kívánt egészségben, Kolozsvárra megérkezett, hol az aggottan is kedves főpásztortól s itt levő világi s szerzetes papságtól testvéri s illetőleg fiúi ragaszkodással fogadtatott. Kisasszonypaján a kegyes atyák templomában, ezeknek fölkerésére, püspöki díszben szent misét végzett, mely alkalommal ritka buzgósága mindnyájunk figyelmét s becsülését vonta magára. Következő napon, azaz 9-én Károly-Fejérvárra utazott át, a püspöki székhelyet és káptalant megtekin-

tendő. Néhány napi ottmúlása után ismét visszatérek Kolozsvárra, hol jelenleg kegyes leereszkedésével, művelt társalgásával és megnyerő nyájasságával a nála tisztelkedők bámulatát nagyban költi fel. Röviden szólok: hogy szerethessük, elég ő méltóságát megismernünk. †

Jelentés.

Megjelent: „Emlék-könyv.“ Kiadja Danielik János II. kötet. n. 8. 450 l. Ára 2 frt p. p. A volt „Religio“ t. sz. előfizetői e kötetet még kárpótlásul kapják. E kötet is valamint az első a jó és olcsó könyvkiadó-társulat ügynöksége által küldetik szét. Azon t. előfizetők, kik akár az egyik, akár a másik kötetet meg nem kapták volna, ide méltóztassanak fordulni.

Értesítés.

Van szereném azon tisztelt szülőkkal, kik gyermekeiket intézetembe nevelésre vagy oktatásra adni szándékoznak, tudatni, hogy nálam a rendes tanfolyam october 4-kén fog kezdődni: mire néve a beiratások ezennel megkezdetvén, a reggeli órákban fognak tartatni; mely alkalommal intézetem terve és a fölvetel föltételei iránt bővebb felvilágosítást adandók lakásomon: Pesten zöldfa-utca 7-dik szám alatti 2-dik emeleten.

Intézetembe, mely egészben ujjal van elrendezve, és mindennemű szükséges tanszerekkel ellátva, felfogadok kosztos növendékeket és bejáró tanítványokat, kiknek elemi, gymnasiumi vagy real-irányban i neveltetésüket olly módon eszközöndem, hogy azok, midőn az intézetből kilépnek, állam-érvényes bizonyítványt fognak elláttatni.

Intézetemnek 1844-ik év őtai fenállása, és azon folytonosan növekedő részvét, mellynek mindekkoráig örvendett, kezeskednek arról, hogy semmi költséget fáradtságot nem kímélek azon czélnek elérésére, mellyből a tisztelt szülők gyermekeiket gondviselésemre bizzák.

Pest, sept. 21-én 1852. Mutschenbacher Alajos,
egyetemi tanár.

Igazítás.

Távollétünk alatt lapunk 39-dik számába egy nevezetesebb sajtó-hiba esuszván, azt ezzel oda igazítjuk: hogy a jó s olcsó könyvkiadó-társulat által jövő évre kiadott naptáraknak az ára nem 3, hanem 9 kr. p. p.

Kegyes a ományok jegyzéke.

A Jézus sz. gyermekisége társulata fősegélésére: a nagy kátaí kerület részéről 5 frt 18 kr. a csépai plebánia hívei részéről 3 frt 16 kr. p. p.

A sz. rochusi kórháznak: nt. Jáky Ferencz osli plebános ur 26 kötet könyvet.

Kiadja „a jó és olcsó könyvkiadó társulat;“ szerkesztő Blümelhuber Ferencz.

Emich és Eisenfels könyvnyomda. ur-utca. 8. sz.